

POZNÁMKY K ČESKY TIŠTĚNÝM NOVÝM ZÁKONŮM VYDÁVANÝM V 16. STOLETÍ

JAN PIŠNA

Abstrakt: Příspěvek se věnuje samostatným edicím Nového zákona tištěným v češtině, které vznikly nejen na území zemí Koruny české v průběhu 16. století. Ve třech drobných sondách se soustředí na titulní stranu tisků a její typografii, na práci s některými paratexty a stránkovou sazbou u některých edic.

Klíčová slova: Čeští tiskaři, Nový zákon, edice, 16. století.

Když se Jiří Pešek a před ním také Zikmund Winter zaobírali kšafy pražských měšťanů předbělohorské doby, oba shodně zhodnotili své poznání, že nejpočetnější skupina odkázaných knih náleží do tematické skupiny náboženské literatury, přičemž této subkategorii zřetelně dominují celé edice Bible a edice Nových zákonů. Ve svém statistickém přehledu Jiří Pešek udává bez bližší specifikace pro (Starý i) Nový zákon výsledných 60 knih v dochovaných úředních záznamech z let 1577 až 1620,¹ což je číslo jistě nemalé, a zároveň předpokládáme, že se jedná o pomyslný vrchol ledovce skutečného knižního oběhu předbělohorské doby. V edičních záměrech českých i zahraničních tiskařů, kteří tiskli české knihy, novozákonní tisky svou četností vydání zřetelně figurují, není proto překvapující skutečnost, že mezi lety 1501 až 1600 máme doloženo celkem 24 známých edičních počínů jednak od tiskařů vydávajících běžný sortiment, jednak od náboženských nonkonformistů (např. z jednoty bratrské). Zatímco k velkým edicím biblického textu je již k dispozici početná sekundární literatura včetně monografií,² novozákonní edice evidentně stojí ve stínu badatelského zájmu.³ Následující příspěvek si rozhodně neklade ambiciózní cíl tuto letitou mezeru zaplnit, ale jeho záměrem je poukázat na některé souvislosti mezi jednotlivými edicemi a na ediční přístupy u některých tiskařů a nakladatelů.

Předně se soustředíme na několik výmluvných aspektů ediční praxe předbělohorského období, jímž budou typografická úprava titulních stran, práce s paratexty a v neposlední řadě také sazba textu. Stranou bohužel musí zůstat hlubší ponor do filologických otázek redakční práce, byť se alespoň letmo některých dotkneme.

1 PEŠEK, J. *Knihy a knihovny v kšaftech a inventářích pozůstalostí Nového Města pražského v letech 1576–1620*. In: *Jeho Praha: výbor statí Jiřího Peška k dějinám Prahy: vydáno k životnímu jubileu*. Praha: Scriptorium, 2014. Documenta Pragensia. Supplementa; V. s. 497–521.

2 VOIT, P. *České tištěné Bible 1488–1715 v kontextu domácí knižní kultury*. *Česká literatura*, 2013, roč. 61, č. 4, s. 477–501. Dostupné také z: <https://ezproxy3.nkp.cz/login?auth=shibboleth&url=https://www.ceool.com/search/article-detail?id=83278> (ověřeno 8. 9. 2024). KYAS, V. *Česká bible v dějinách národního písemnictví*. Praha: Vyšehrad, 1997. 319 stran. Studium; sv. 96.

3 Čestnou výjimkou je monografie o edici bratrského Nového zákona z roku 1601, jemuž předcházela velmi pečlivá novodobá edice původního textu. DITTMANN, R. a kol. *Kralický Nový zákon z roku 1601: vrchol biblické práce v Jednotě bratrské*. 1. vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2023. 517 stran; DITTMANN, R. a kol. *Kralický Nový zákon z roku 1601: kritická edice s variantami bratrských vydání z let 1564 až 1613*. Dolní Břežany: Scriptorium, 2023. 828 stran; DITTMANN, R. a JUST, J. *Répertoires et inventaires. Volume I, Biblical humanism in Bohemia and Moravia in the 16th century*. Turnhout: Brepols, 2016. 329 stran. Europa Humanistica; 18.

Ještě před tím, než se budeme naplno věnovat výše zmíněným tématům, je více než vhodné si přiblížit samotné edice a stručně pojednat o jejich vzniku. Když pomineme inkunábule (*Nový zákon se signetem*,⁴ *Dlabačův Nový zákon, Ilustrovaný Nový zákon*) a následnou čtvrtou edici tohoto textu z roku 1513,⁵ musíme zmínit především mladoboleslavská vydání z roku 1518 (tzv. Klaudyánovo)⁶ a z roku 1525 (tzv. Štyrsovo vydání)⁷ svěbytného překladu Lukáše Pražského. Právě v tomto vydání se novým prvkem ediční praxe stává předmluva vztahující se k textu výhradně editorskotiskařským pohledem a doplňující tak řadu tradičních Jeronýmových předmluv k jednotlivým biblickým knihám.⁸ Podobný charakter nese také editorsky pojatá předmluva k Pekkově revidovanému vydání Lukášova překladu z roku 1527.⁹ Inspirování Erasmovou kritickou edicí řeckého textu se v tuzemském prostředí vypravili novou cestou Beneš Optát a Petr Gzel, kteří vydali *Nový testament v zámecké tiskárně v Náměšti nad Oslavou* roku 1533.¹⁰

Ve třicátých letech 16. století vznikla krátce po sobě dvě Norimberská vydání. Nejprve u Fridricha Peypuse roku 1534 a následně v přetisku Leonarda Milichtalera o čtyři roky později,¹¹ přičemž v této dílně vznikl roku 1540 kompletní přetisk druhé edice Severinovy bible nakladatele Melchiora Kobergera. Lze bezesporu říci, že se ona Peypusova edice svou strukturou a typografickou úpravou stala předlohou pro následující editování novozákonního textu v Čechách a na Moravě. Propojenost s Norimberkem je dána dokonce personálně a řemeslnicky, neboť u Peypuse se vyučil Jan Had, který založil samostatnou živnost roku 1535 v Praze, a v Milichtalerově dílně se vyučil Jan Günther, který roku 1544 odešel na pernštejnské panství do Prostějova.

V roce 1538 vydal na Starém Městě pražském Jan Had edici *Nového zákona*, z níž se přetiskovalo textové znění Jana Günthera 1549 a ve stránkovém přetisku roku 1555, u Jana Kantora Hada 1563.¹² Korekce, k níž došlo po vydání druhé redakce Severinovy bible roku 1537, zanechala svou stopu v nakladatelském dovětku v Hadově kolofonu: „... kterýž jest imprimován vedlé Biblí...“, což zřetelně odkazuje na normativní znění předlohy. Ačkoliv jsme nuceni filologickou stránku těchto změn pominout, jen stručně upozorníme na postupné odstraňování archaismů a akceptaci některých doporučení na základě náměšťského *Nového testamentu a Gramatiky české v dvojí stránce* z roku 1533.¹³ Výsledek těchto snah tkvěl především v tom, že český čtenář měl v polovině 16. století k dispozici dvě ediční znění novozákonního textu, která vycházela v podobné typografické úpravě. Na jedné straně vidíme vydání podle Severinovy bible z roku 1537 u Hada,¹⁴ Günthera¹⁵ a Kantora Hada,¹⁶ na druhé straně máme textovou linii tvořenou edicemi Jiřího Melantricha a jeho následovníků, tištěné podle znění

4 INC005.

5 Knihopis č. K17095.

6 Knihopis č. K17096.

7 Knihopis č. K17097.

8 GAUDEK, T. et al. *Staročeské biblické předmluvy*. Vydání první. Praha: Scriptorium, 2019, s. 82–84, 120–122.

9 Knihopis č. K17098.

10 Knihopis č. K17099.

11 Knihopis č. K17100 a K17102.

12 Na základě srovnání exemplářů NK sign. 54 K 20950 (1549) a Rychnov nad Kněžnou MOH sign. S 9–1 (1555).

13 OPTÁT, B. et al. *Gramatika česká (1533)*. Praha: Akropolis, 2019, civ, 134 stran. Shrnutí jazykové situace tištěných biblických textů viz DITTMANN, R. Jazyková stránka předkralických biblí. In: *Bible česká ve fondu Moravské zemské knihovny v Brně: katalog výstavy*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2015, s. 54–71.

14 Knihopis č. K17101.

15 Knihopis č. K17104, K17106.

16 Knihopis č. K17103, K17108.

Bibli české z roku 1549 pod redakcí Sixta z Ottersdorfu (asi 1500–1583).¹⁷ K nim se pochopitelně druží i Netolického edice z roku 1551¹⁸ a následně Melantrichova vydání z roku 1558, 1564, 1570 a 1576.¹⁹ Snahy obnovit otcův široce pojatý nakladatelský profil dovedl i Jiřího Melantricha mladšího k reedici *Nového zákona* v roce 1582.²⁰

Zcela stranou ponecháváme problematiku neexistujícího českého vydání Nového zákona ze slezské Nisy, kterou velmi dobře vysvětlil již Pavel R. Pokorný.²¹

V roce 1564 vychází v bratrské tiskárně v Ivančicích překlad Jana Blahoslava a o čtyři roky později dochází k jeho reedici.²² Toto znění dotváří třetí ediční linii novozákonního textu druhé poloviny 16. století, byť její distribuce a recepce probíhala především uvnitř bratrské inteligence, šlechty a movitých měšťanů. Blahoslavův výsledný text stál u zrodu dalšího bratrského edičního počínu, kterým bylo vydání nového překladu biblických knih v šesti svazcích. Roku 1594 vyšel Blahoslavův *Nový zákon* v revidovaném a v poznámkovém aparátu výrazně rozšířeném znění Němčanského jako poslední díl této edice. Samostatné vydání bratrského novozákonního textu vyšlo roku 1596.²³

Na sklonku 16. století již všechna vydání nějakým způsobem reflektovala kralické textové znění a ediční zpracování. Projevilo se to u Dačického edice *Nového zákona* v letech 1596 a 1597²⁴ a především u vydání Daniela Adama z Veleslavína roku 1597.²⁵

Takto zhruba nastíněný vývoj českých edic nám poskytuje oporu pro hledání dalších zajímavých souvislostí. Nyní se zaměříme na dva typografické markanty, jimiž jsou titulní strana a zajímavosti u stránkové sazby.

Titulní strana novozákonních edic prošla pozoruhodným vývojem a v nemalé míře naznačuje i textově-genetickou souvislost mezi edicemi. U inkunábulí se setkáme s titulní stranou jen u *Nového zákona* z roku 1497, kde je název tisku zpracován xylograficky uprostřed horní části zrcadla sazby. Předěšlé edice (tedy Dlabáčův *Nový zákon* a *Nový zákon* se signetem), které vznikly v plzeňské dílně tzv. Tiskaře Arnoštových statut, titulní stranu nemají. S xylografií názvu pracuje edice z roku 1513, je pod ním uvedena ilustrace znaku Starého Města pražského.²⁶ Naposledy se s xylografií setkáváme u mladoboleslavské edice Štyrsovy z roku 1525.²⁷

Mladoboleslavský *Nový zákon* z roku 1518 pracuje s čistě typograficky zpracovanou titulní stranou, na jejímž rubu se objevuje Klaudyánův znak. Stejně tak titulní strana náměšťského Nového zákona z roku 1533 pracuje především s typografickou sazbou, která v českém prostředí experimentálně zavádí amatérsky vytvořenou antikvu Matěje Pytlíka.²⁸ Vzato v kontextu celého století působí typograficky zpracovaný titulní list po xylografickém období

17 Knihopis č. K01101.

18 Knihopis č. K17105.

19 Knihopis č. K17107, K17109, K17113, K17114.

20 Knihopis č. K17115.

21 POKORNÝ, P. R. *Nisské vydání Nového zákona z roku „1577“* (Knihopis č. K17111). *Miscellanea oddělení rukopisů a starých tisků Národní knihovny České republiky* 15. Praha, 1998, s. 125–127.

22 Knihopis č. K17110, K17110a, K17112, K17112a.

23 Knihopis č. K17116.

24 Knihopis č. K17118, K17118a.

25 Knihopis č. K17117.

26 Jen na okraj uvedeme, že se tím *Nový zákon* z roku 1513 dostává do blízkosti s obdobně řešenou titulní stranou u *Bible benátské* z roku 1506.

27 Část získané remitendy nákladu roku 1643 opatřil svými údaji litomyšlský tiskař Matouš Václav Březina (např. exemplář NK ČR sign. 65 E 2199). BOHATCOVÁ, M. *Výtvarná koncepce prvních bratrských biblických tisků. Z Kralické tvrže* 11, 1984, s. 14–25.

28 VOIT, Petr. *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí II*. Praha: Academia, 2017, s. 290–303.

značně osamoceně a vytváří jakýsi pomyslný předěl mezi jednotlivými etapami. Proto lze chápat plzeňský Pekkův *Nový zákon* z roku 1527 jako jakýsi organický mezistupeň typograficky vysázeného názvu mezi dvěma postranními lištami se znakem města Plzně. Užití dekoru na titulní straně bylo evidentně spojeno s reprezentací místa, kde dílo vznikalo, obdobně jako tomu bylo u edic vzniklých v Praze. Z výzkumu Pekkova typografického materiálu totiž víme, že tiskárna disponovala pro tisk novozákonního textu vhodnější bordurou s vyobrazením Krista soudce a čtyř evangelistů.²⁹

Norimberská vydání pracují výhradně s bordurou. Zatímco u Peypuse se jednalo o renesanční borduru s architektonicky volenou kompozicí v dolní části opatřenou znakem saského kurfiřta, Milichthaler využil borduru s námětem stromu života. Ačkoliv obě edice vznikly v zahraničí, na následný vývoj typografické úrovně česky tištěných novozákonních edic měly vliv až do začátku druhé poloviny 16. století. Hlavním faktorem byl přesun typografického materiálu s dědici a vyučenci do Čech a na Moravu, jak jsme to již výše naznačili. Proto se bordura edice z roku 1538 objevuje ještě u tisků Jana Günthera v Prostějově roku 1549 a v Olomouci roku 1555. Peypusem užitá bordura pravděpodobně figurovala v tisku Jana Hada z roku 1538 (z dostupných a zachovalých exemplářů titulní stranu nemá žádný) a stejně tak ji nalzáme u stránkového přetisku Jana Kantora Hada v roce 1545 a lze ji opět předpokládat pro stránkový přetisk v roce 1563.

Počátky edice *Nového zákona* vydávané v tiskárně Jiřího Melantricha, stejně tak jako celého textu bible, nalzáme v malostranské tiskárně Bartoloměje Netolického. Ten vytiskl *Nový zákon* poprvé roku 1551 s rámem vzniklým z lišt. Nutno zdůraznit, že se zcela totožným typografickým materiálem a především úpravou titulní strany přichází Melantrichova edice roku 1558. Avšak edice z roku 1564 se vrací k trendu typograficky sázené titulní strany, což se opakuje u edic z roku 1570 a 1576, u Melantricha mladšího 1582 a v nezměněné formě u Veleslavína 1597. Tuto vývojovou tendenci u Melantrichových a poté u Veleslavínových titulních stran přisuzujeme inspiraci u říšských tiskařů a v případě obou tiskáren je průkazná především na překladové literatuře od začátku sedmdesátých let 16. století.

Bratrské tisky z Ivančic a z Kralic obsahují titulní stranu s bohatě řešeným manýristickým dekorem. Ačkoliv o těchto edicích budeme pojednávat samostatně, je přímo nutné zdůraznit, že nevznikaly izolovaně. Blahoslavův překlad cíleně reagoval na veškeré impulzy a překlada-telská řešení předchozích českých edic s hlubší komparací zahraničních edic.

Nápadným rysem bordury v ivančické edici z roku 1564 jsou volutové dekory.³⁰ Spodní část zobrazuje Kristovo proměnění na hoře (s učedníky Petrem, Jakubem a Janem, po stranách prorok Eliáš a Mojžíš s dekalogem), v jejíž rozích se nacházejí symboly čtyř evangelistů.³¹ Podélné pásy u partie pro název zobrazují florální motivy zakončené ovocem. Stejně tak tvoří voluty nedílnou součást dekoru titulní strany edice z roku 1568, která je oproti prvnímu vydání Blahoslavova překladu propracovanější. Dva erby, které se nalzájí po stranách uprostřed spodní partie, naznačují, že se na financování (přinejmenším ilustračního aparátu) edice podílela šlechta. Již na počátku sedesátých let minulého století se erby a znaky v bratrských tiscích zabýval Ivan Vávra, který erby z titulní strany edice ztotožnil s majitelem ivančického

29 Bordura byla užitá roku 1529 na tisk *Písniček velmi pěkných a příkladných na nedělní Čtení do roka* (Knihopis č. K13797).

30 FŮROVÁ, M. Výtvarná stránka ivančických a kralických biblických edic. In: *Za Kralickou do Kralic, aneb 400. výročí Bible kralické*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2013, s. 53–69.

31 DAŇKOVÁ (BOHATCOVÁ), M. *Bratrské tisky ivančické a kralické (1564–1619)*. Praha: Národní museum, 1951, s. 17–21.

panství Pertoldem z Lipé (ostrve) a jeho manželkou Zuzanou z Boskovic (hřeben).³² Variantní titulní list s pozměněnou sazbou názvu nese erby žerotínsko-boskovické, což dle Vávry odkazuje na Jana staršího z Žerotína a Marianu z Boskovic. Spodní díl ve své centrální horní části opět zobrazuje Kristovo proměnění na hoře, v rozích opět symboly čtyř evangelistů. V partii s nápisem jsou v rozích andělci, na centrální volutě nad nápisem vidíme symbol beránka Božího. Kromě samotného emblematického poslání spojeného s biblickým proocetvím lze oba ilustrační motivy na bordurách edic 1564 a 1568 interpretovat tím způsobem, že vše, co se nachází v horním ilustračním plánu (plody 1564, nebo 1568), vyrůstá z Kristova učení a je pravou odměnou pro jeho následovníky.

Zajímavé je, že tuto kombinovanou emblematickou strukturu již kralické vydání *Nového zákona* z roku 1596 zcela opouští a zjednodušuje ji do anděla s knihou nad Jeruzalémem, v centrálním oválu nad partií s názvem je hebrejský tetragram, v rozích symboly čtyř evangelistů.

Naprosto specifickým tématem je užívání paratextů v novozákonních edicích 16. století. Již z dob rukopisné knihy přejímají tisky znění Jeronýmových předmluv/prologů a tento přechod je velmi dobře popsán na základě posledního výzkumu kolektivu pod patronací Ústavu pro jazyk český v monografii *Staročeské biblické předmluvy*.³³ Poněkud lepším indikátorem o stavu vydavatelského rámce jednotlivých edic jsou editorskono-nakladatelské předmluvy, na ně totiž zcela rezignují vydání vycházející v Norimberku 1534 a 1538, tudíž i všechna další v této linii u Günthera, Hada, Kantora Hada, Netolického, Melantrichů a Adama z Veveslavína, Dačického. Všechna zmíněná vydání začínají předmluvou sv. Jeronýma na novozákonní text. Oproti tomu edice spojené především s jednotou bratrskou přidávají povětšinou editorskou předmluvu, shrnující jazykové a ediční zásady úpravy textu/překladu. Nacházíme ji už u Klaudyánova *Nového zákona*, její znění následně přebírá i Štyrsova edice z roku 1525. Ivančické vydání Blahoslavova nového překladu z roku 1564 obsahuje kromě předmluvy pro kněží a duchovní správce dokonce Strejcovu oslavnou latinskou báseň. Tím se ivančické edice přiblížily ke způsobu vydávání novozákonního textu s přidruženými paratexty v zahraničních tiskárnách kolem poloviny a třetí třetiny 16. století. Nutno poznamenat, že edice z roku 1596 na tyto paratexty rezignuje, na rubu titulního listu uvádí schematický obsah knihy.

Z této dichotomie se vymykají Pekkovo plzeňské vydání z roku 1527 se svou „Zprávou...“ na rubu titulního listu a náměšťský *Nový testament* z roku 1533 s převzatým listem papeže Lva X. Erasmu Rotterdamskému, dedikací překladatelů a editorů bývalé brněnské abatyši Johance z Boskovic a ediční předmluvou pro čtenáře (označenou v záhlaví dle dobového úzu jako *apologie*). Obě edice se však snaží s dobovými trendy vyrovnat. Plzeňské vydání, vzešlé z katolického prostředí, evidentně reflektuje domácí prostředí např. reprezentací městského znaku na titulním listu, jak jsme již jednou zmínili. Náměšťská edice adaptuje Erasmovu textověkritickou práci, potažmo nejnovější trendy v soudobé zahraniční biblistice do českého prostředí.

Stránková sazba Melantrichových tisků novozákonních edic používá důsledně rám. Tento prvek však poprvé v souvislosti s vydáním *Nového zákona* užil právě Günther v roce 1549, poté sazbu s rámem tisknou také Netolický 1551, pak Melantrich 1558 a všechna následná Melantrichova a Adamovo vydání. Dačického vydání z let 1596 a 1597 tuto strukturu stránky částečně přebírá. Do rámu je vložen hlavní text a sumáře kapitol, ponechává však mimo rám

32 VÁVRA, I. Emblémy, monogramy, značky a znaky v tiscích ivančických a kralických. *Listy filologické*, roč. 84, 1961, s. 135.

33 GAUDEK, T. et al. *Staročeské biblické předmluvy*. Vydání první. Praha: Scriptorium, 2019. 623 stran. Zde je tištěným edicím věnován prostor na s. 81–83.

marginálie a číslování jednotlivých veršů.³⁴ Kralická edice z roku 1596 vkládá také text čtve-roevangelií, Skutků apoštolů a Zjevení sv. Jana do rámu.

Netřeba dlouze vyzdvihovat, jak důležitý byl text *Nového zákona* pro tehdejší společnost. Četnost vydání, evidence posledních vůlí či jiných inventárních soupisů nám toho může být důkazem. Ovšem co nám tyto informace prozradí o celkové recepci edice? Dochované exempláře v institucionálních knihovnách častokrát svědčí o vysoké míře očtení, nekompletnosti a ztrátě prvních a posledních složek (někdy nahrazených rukopisným opisem dle jiného exempláře). Zajímavým ukazatelem nám mohou být také zmíněné remitendy v případě tiskařovy pozůstalosti a předpokládaná výše nákladu. Například pozůstalostní inventáře Jiřího Melantricha mladšího z roku 1586 evidují novozákonní edice v různém stavu a na různých místech. Nesvázané archy *Nového zákona* v počtu 425 kusů ve výčtu, přičemž u jednotlivě jmenovaných knihařů bylo uloženo vždy po deseti kusech na svázání.³⁵ V Adamově pozůstalosti z roku 1606 nalézáme údaj *Novejch zákonů* 564 exemplářů.³⁶ V soupise na svatováclavský jarmark figurují obecně pojmenovaná evangelia (latinská a česká), z čehož nelze soudit, že by šlo o celé novozákonní edice. Tyto stručně pojaté poznámky nám o způsobu recepce jednotlivých edic a vlastně o knižním chování českých čtenářů předbělohorského období vypovídají mnoho. A vlastně nejen o něm. Není totiž výjimkou, že edice z 16. století byla aktivně užívána ještě v 17. století, ne-li ještě v mladším období.³⁷

Jak vidno skládání jednotlivých dílků mozaiky nám dokáže předestřít daleko plastičtější obraz knižní kultury, než jaký dosud nabízí sekundární literatura. Nejde jen o bibliografické soupisy, pozůstalostní inventáře či ediční zázemí jednotlivých edic. Vzájemné propojování dosud izolovaných poznatků, stejně jako vědomí zahraničního kontextu, který se do českého prostředí přes biblické edice dostával minimálně. Teprve další výzkum, doplněný o filologické sondy do konkrétních edic a hledání dalších souvztažností, nám dokáže přiblížit skutečný význam, který edicím přisuzovali nejen jejich editoři a tiskaři, ale také jejich čtenáři.

34 Číslování veršů vně rámu zavádí také Adamovo vydání z roku 1597.

35 PEŠEK, J. Melantrišská pozůstalost z roku 1586. In: *Jeho Praha: výbor statí Jiřího Peška k dějinám Prahy: vydáno k životnímu jubileu*. Praha: Scriptorium, 2014. Documenta Pragensia. Supplementa; V. s. 556–560.

36 PEŠEK, J. Tiskárna a sklad knih Mistra Daniela Adama z Veleslavína. In: *Jeho Praha: výbor statí Jiřího Peška k dějinám Prahy: vydáno k životnímu jubileu*. Praha: Scriptorium, 2014. Documenta Pragensia. Supplementa; s. 571.

37 Například exempláře ze Strahovské knihovny: Hadova edice z roku 1538 má vlastnické vpisky datované do roku 1644 a 1649 (sign. BA V 31), Melantrichova edice z roku 1570 má vlastnické vpisky datované roku 1642 a 1644 (sign. BB V 34).

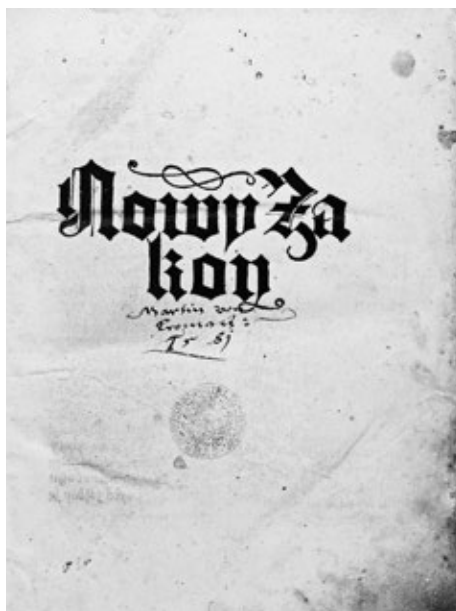
NOTES ON CZECH-PRINTED NEW TESTAMENTS PUBLISHED IN THE 16TH CENTURY

Abstract: The paper focuses on separate editions of the New Testament printed in Czech, which were produced not only in the Czech Crown Lands during the 16th century. In three small probes it concentrates on the title page and its typography, work with some paratexts and the page typesetting of some editions.

Keywords: Czech printers, New Testament, editions, 16th century.

Mgr. Jan Pišna, Ph.D. (* 1982)

Vystudoval bohemistiku a slovakistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a doktorské studium ve společném programu Ústavu české literatury a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Ústavu pro českou literaturu AV ČR. V současné době pracuje jako knihovník ve Strahovské knihovně v Praze. Zabývá se starší českou a slovenskou literaturou, latinskou humanistickou literaturou, paratexty, čtením, čtenářstvím a knižní kulturou 16. století, česko-slovenskými kulturními kontakty v době raného novověku a exulantskými edicemi Kralické bible.

Obr. č. 1: Titulní strana Štyrsova Nového zákona z roku 1525 (Praha, Strahovská knihovna, sign. DR IV 17)

Obr. č. 2: Titulní strana Netolického vydání z roku 1551 (Praha, Strahovská knihovna, sign. BY VI 68)

Obr. č. 3: Titulní strana Güntherova olomouckého vydání Nového zákona z roku 1555 (Budapešť, Országos Széchényi Könyvtár, sign. Ant. 6946)

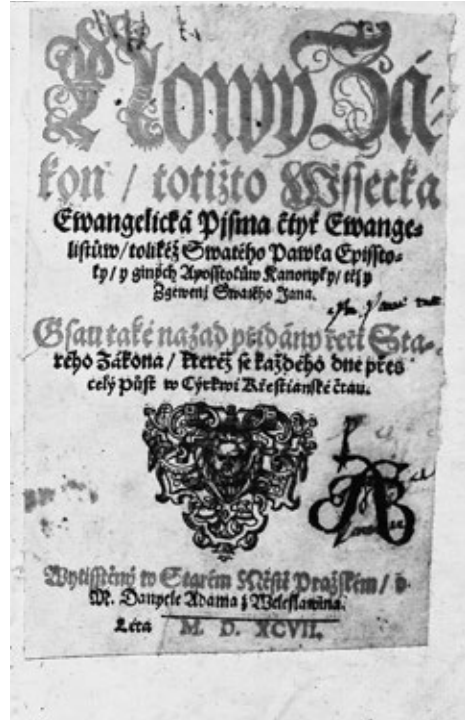
Obr. č. 4: Titulní strana Melantrichova vydání z roku 1570 (Praha, Strahovská knihovna, sign. BB V 34)

Obr. č. 5: Titulní strana Nového zákona vydaného roku 1582 Jirím Melantrichem mladším (Olomouc, Vědecká knihovna, sign. 32.155)

Obr. č. 6: Titulní strana Hadova vydání z roku 1545 (Praha, Národní muzeum, sign. 34 F 9)

Obr. č. 7: Titulní strana Adamova vydání z roku 1597 (Bratislava, Lyceálna knižnica, sign. V. teol. 6625)